

Μελέτη ΕΕΑ: Οι επιπτώσεις της Πανδημίας Covid-19 στην επιχειρηματική συνέχεια και ανθεκτικότητα των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων: ο κρίσιμος ρόλος της τεχνολογίας

Καθ. Γρηγόρης Χονδροκούκης¹, Δρ. Θεόδωρος Βουτσινάς², Επικ. Καθ. Θωμάς Δασακλής²

1: Τμήμα Βιομηχανικής Διοίκησης, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

2: Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Πολιτικές μετριασμού

- Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) αποτέλεσε το κύριο εργαλείο της ΕΕ για την ανάκαμψη από την κρίση του COVID-19 (ο ΜΑΑ αποτελεί μέρος του Next Generation EU).
- SURE (μέσο προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης). Περιλαμβάνει την χορήγηση έως 100 δισ. ευρώ σε δάνεια για τη διατήρηση θέσεων εργασίας (η Ελλάδα έλαβε 5,265 δις).
- Ευρωπαϊκό Ταμείο Εγγυήσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Περιλαμβάνει την αποδέσμευση έως 200 δισ. ευρώ σε δάνεια στήριξης των επιχειρήσεων
- Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ενίσχυση για την Πανδημική Κρίση). Περιλαμβάνει βοήθεια έως 240 δισ. ευρώ σε δάνεια προς χώρες της ευρωζώνης για τη στήριξη της χρηματοδότησης δαπανών υγείας σχετικών με την COVID-19.

Πολιτικές μετριασμού

Ωστόσο, υπάρχουν διαφόρων ειδών στρεβλώσεις στα χρηματοδοτικά εργαλεία που προσφέρονται προς τις επιχειρήσεις. Σύμφωνα με διεθνείς έρευνες:

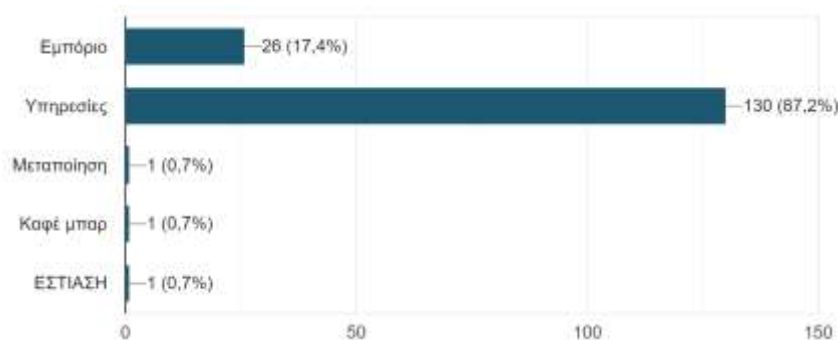
- οι πολύ μικρές επιχειρήσεις έχουν περίπου τις **μισές πιθανότητες** να έχουν πρόσβαση σε υποστήριξη συγκριτικά με τις μεγάλες εταιρείες.
- **αναντιστοιχίες** μεταξύ των χρηματοδοτικών πολιτικών που οι εταιρίες θεωρούν ως απαραίτητες και αυτών που τελικά εφαρμόζονται.

Στόχος της έρευνας και Μεθοδολογία

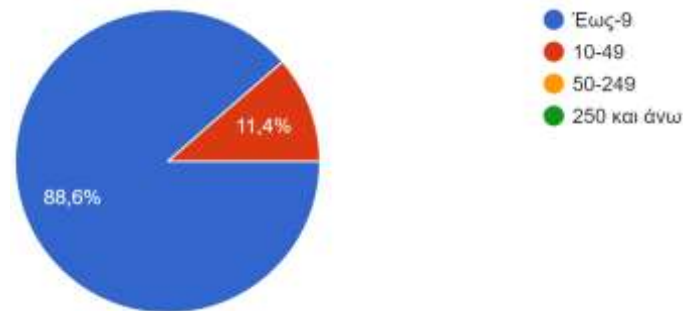
Η ποσοτική έρευνα διεξήχθη την περίοδο του Οκτωβρίου 2021 και οδήγησε σε συλλογή 149 απαντήσεων. Ακολούθησε ανάλυση των δεδομένων και στατιστική επεξεργασία με στόχο την απάντηση των παρακάτω **ερευνητικών ερωτημάτων (ΕΕ)**:

- **ΕΕ1**: Η χρήση της τεχνολογίας συμβάλει στην ανθεκτικότητα των επιχειρήσεων;
- **ΕΕ2**: Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων (αναφορικά με την αξιοποίηση της τεχνολογίας) που παρουσίασαν ανθεκτικότητα κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης και της πανδημικής κρίσης;
- **ΕΕ3**: Ποιος είναι ο λόγος που κάποιες επιχειρήσεις δεν μπορούν να παρακολουθήσουν τις τεχνολογικές εξελίξεις;

Τομέας δραστηριοποίησης και απασχολησιμότητα

Τομέας δραστηριοποίησης

Αριθμός εργαζομένων στην επιχείρηση

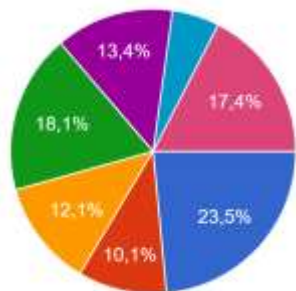

Μεταβολή του αριθμού εργαζομένων της επιχείρησης κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης (στοιχεία 2019 σε σχέση με στοιχεία 2009)

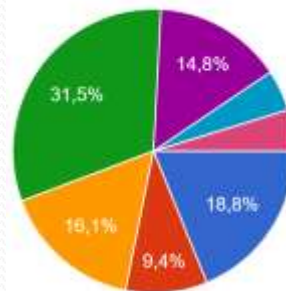
Μεταβολή του αριθμού εργαζομένων της επιχείρησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας (εργαζόμενοι 2020 σε σχέση με το 2019)

Κύκλος εργασιών και κερδοφορία

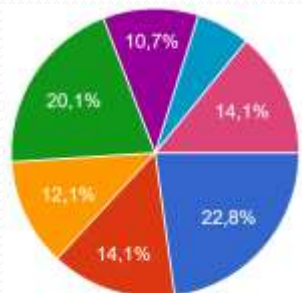
Μεταβολή του κύκλου εργασιών της επιχείρησης κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης (στοιχεία 2019 σε σχέση με στοιχεία 2009)

- Μειωμένος κατά το ήμισυ ή και περισσότερο
- Μειωμένος σε ποσοστό 30-49%
- Μειωμένος σε ποσοστό 10-29%
- Παρουσιάζει θετική ή αρνητική απόκλιση που είναι μικρότερη από 9%
- Αυξημένος σε ποσοστό 10-29%
- Αυξημένος σε ποσοστό 30-49%
- Αυξημένος σε ποσοστό 50% ή παραπάνω

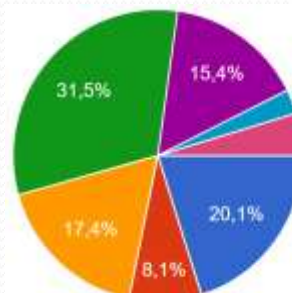
Μεταβολή του κύκλου εργασιών κατά τη διάρκεια της πανδημίας (2020 σε σχέση με το 2019)

- Μειωμένος κατά το ήμισυ ή και περισσότερο
- Μειωμένος σε ποσοστό 30-49%
- Μειωμένος σε ποσοστό 10-29%
- Παρουσιάζει θετική ή αρνητική απόκλιση που είναι μικρότερη από 9%
- Αυξημένος σε ποσοστό 10-29%
- Αυξημένος σε ποσοστό 30-49%
- Αυξημένος σε ποσοστό 50% ή παραπάνω

Μεταβολή της κερδοφορίας της επιχείρησης κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης (στοιχεία 2019 σε σχέση με στοιχεία 2009)

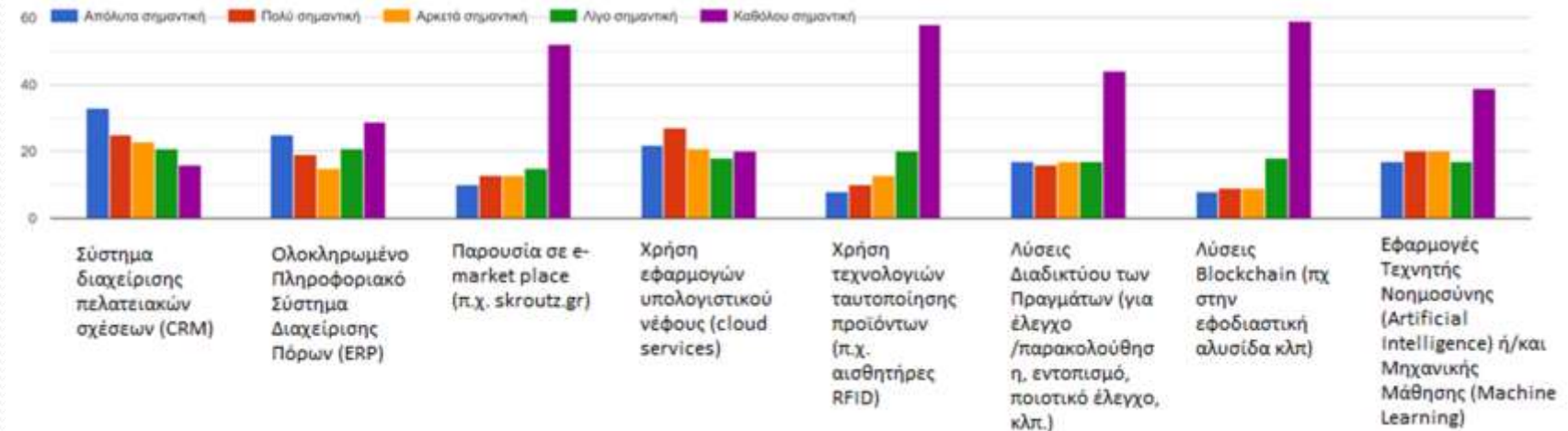
- Μειωμένο κατά το ήμισυ ή και περισσότερο
- Μειωμένο σε ποσοστό 30-49%
- Μειωμένο σε ποσοστό 10-29%
- Παρουσιάζει θετική ή αρνητική απόκλιση που είναι μικρότερη από 9%
- Αυξημένο σε ποσοστό 10-29%
- Αυξημένο σε ποσοστό 30-49%
- Αυξημένο σε ποσοστό 50% ή παραπάνω

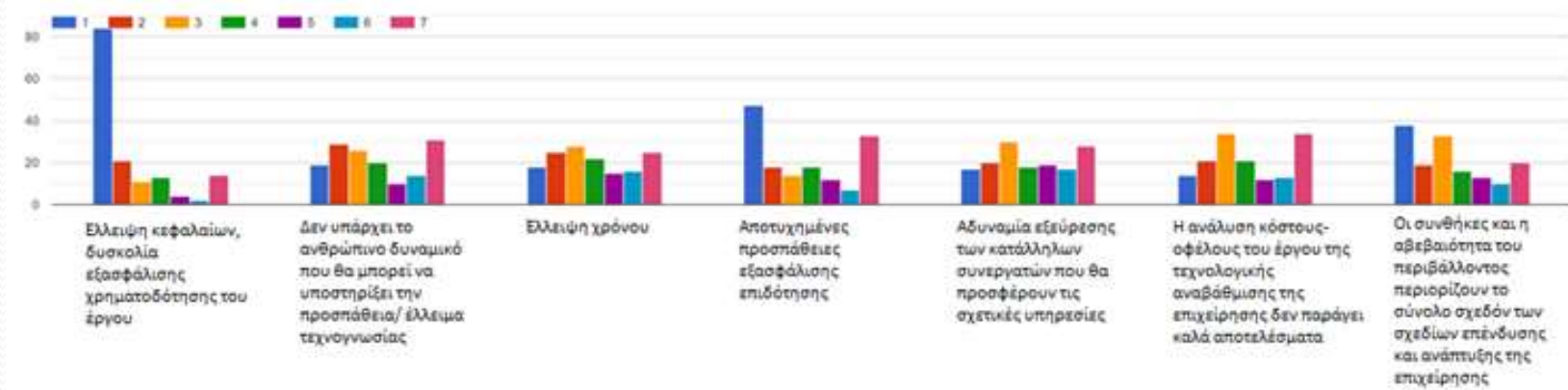
Μεταβολή της κερδοφορίας της επιχείρησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας (2020 σε σχέση με το 2019)

- Μειωμένο κατά το ήμισυ ή και περισσότερο
- Μειωμένο σε ποσοστό 30-49%
- Μειωμένο σε ποσοστό 10-29%
- Παρουσιάζει θετική ή αρνητική απόκλιση που είναι μικρότερη από 9%
- Αυξημένο σε ποσοστό 10-29%
- Αυξημένο σε ποσοστό 30-49%
- Αυξημένο σε ποσοστό 50% ή παραπάνω

Ανάγκες ανάπτυξης/αναβάθμισης των τεχνολογικών υποδομών των επιχειρήσεων

Προτεραιότητα ανάπτυξης/προμήθειας τεχνολογικών υποδομών/υπηρεσιών

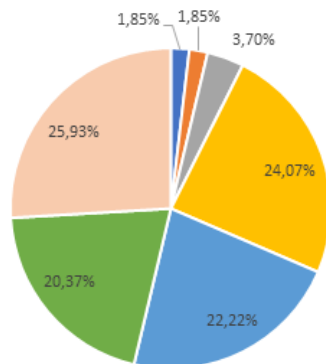

Δυσκολίες που αντιμετωπίζει η επιχείρηση για την υλοποίηση έργων αναβάθμισης τεχνολογικών υποδομών/υπηρεσιών

Μελέτη ΕΕΑ: Οι επιπτώσεις της Πανδημίας Covid-19 στην επιχειρηματική συνέχεια και ανθεκτικότητα των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων: ο κρίσιμος ρόλος της τεχνολογίας

Ανθεκτικές επιχειρήσεις την περίοδο 2009-2019

Ενδιαφέρον για την αναβάθμιση των τεχνολογικών υποδομών και την προσαρμογή της επιχείρησής σας στις τεχνολογικές εξελίξεις

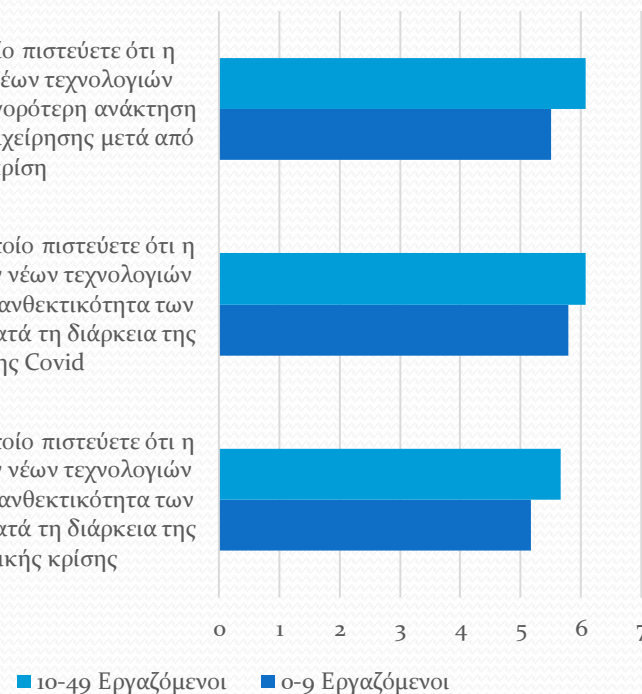
- Δεν αναγνωρίζεται κάποια σκοπιμότητα και για αυτό δε γίνεται καμία προσπάθεια
- Αναγνωρίζεται η σχετική ανάγκη αλλά δεν γίνεται κάποια προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση
- Αναγνωρίζεται η σχετική ανάγκη αλλά η πρόοδος της επιχείρησης υστερεί σημαντικά σε σχέση με τους ρυθμούς εξέλιξης
- Υπάρχει ενδιαφέρον και η επιχείρηση προσπαθεί να ακολουθεί τις τεχνολογικές εξελίξεις
- Υπάρχει σημαντικό ενδιαφέρον και η επιχείρηση πάντα υιοθετεί τις τεχνολογικές εξελίξεις του κλάδου
- Υπάρχει έντονο ενδιαφέρον και η επιχείρηση υιοθετεί τις τεχνολογικές εξελίξεις πριν από τους περισσότερους ανταγωνιστές της
- Είναι η Νο 1 προτεραιότητα της επιχείρησης, η επιχείρηση συμμετέχει ενεργά προκαλώντας τεχνολογικές εξελίξεις τα αποτελέσματα των οποίων υιοθετεί πριν τους ανταγωνιστές της

Ενδιαφέρον για την αναβάθμιση των τεχνολογικών υποδομών και την προσαρμογή της επιχείρησής σας στις τεχνολογικές εξελίξεις

Βαθμός στον οποίο πιστεύετε ότι η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών συμβάλει στην γρηγορότερη ανάκτηση των ρυθμών της επιχείρησης μετά από μία κρίση

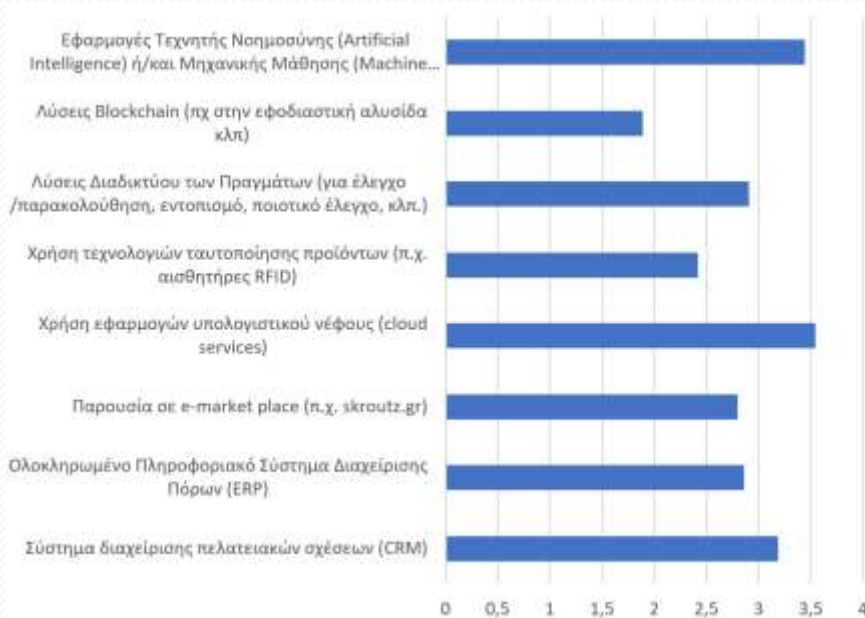
Βαθμός στον οποίο πιστεύετε ότι η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών συνέβαλε στην ανθεκτικότητα των επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της κρίσης Covid

Βαθμός στον οποίο πιστεύετε ότι η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών συνέβαλε στην ανθεκτικότητα των επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης

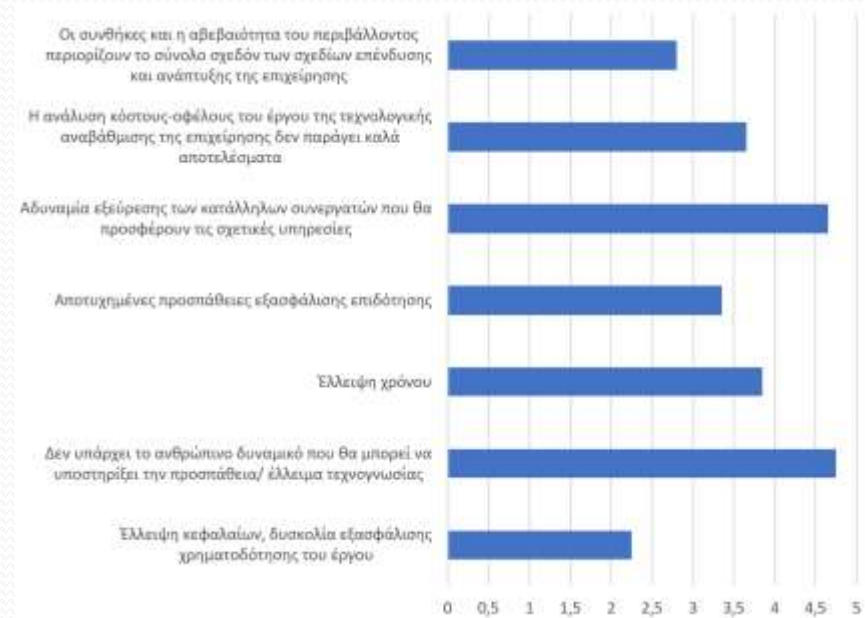

Εκτίμηση των επιχειρήσεων αναφορικά με τη συμβολή των νέων τεχνολογιών στην ανθεκτικότητα και τη γρήγορη ανάκαμψη - μέση τιμή (1: Καθόλου, 2: Πολύ λίγο, 3: Λίγο, 4: Αρκετά, 5: Πολύ, 6: Πάρα πολύ, 7: Απόλυτα)

Επιχειρήσεις που αναγνωρίζουν την ανάγκη για την αναβάθμιση των τεχνολογικών τους υποδομών αλλά δεν το επιτυγχάνουν

Μέσος όρος καταγραφόμενης προτεραιοποίησης ανάπτυξης/προμήθειας (1: Καθόλου σημαντική, 2: Λίγο σημαντική, 3: Αρκετά σημαντική, 4: Πολύ σημαντική, 5: Απόλυτα σημαντική)

Αντιλαμβανόμενη δυσκολία υλοποίησης έργων τεχνολογικής αναβάθμισης - μέσος όρος (1: Εξαιρετικά σημαντικός, 2: Πολύ σημαντικός, 3: Αρκετά σημαντικός, 4: Σημαντικός, 5: Λίγο σημαντικός, 6: Πολύ λίγο σημαντικός, 7: Καθόλου σημαντικός)

Μελέτη ΕΕΑ: Οι επιπτώσεις της Πανδημίας Covid-19 στην επιχειρηματική συνέχεια και ανθεκτικότητα των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων: ο κρίσιμος ρόλος της τεχνολογίας

Συμπεράσματα

- Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν μια σειρά δυσκολιών εξαιτίας της πανδημικής κρίσης, γεγονός που έχει προκαλέσει σοβαρά προβλήματα **ρευστότητας**, με επιπτώσεις στη μελλοντική τους **επιχειρηματική συνέχεια** (business continuity) και στη **διατήρηση θέσεων εργασίας**.
- Υπάρχουν ενδείξεις ότι αυτές οι δυσκολίες είναι μεγαλύτερες όσο το μέγεθος της επιχείρησης μικραίνει.
- Οι ΜΜΕ διαθέτουν χαμηλά επίπεδα **ψηφιακής ωριμότητας**, ιδιαίτερα στην υιοθέτηση τεχνολογιών που απορρέουν από την 4η Βιομηχανική επανάσταση.

Συμπεράσματα

- Διαφορετικές προκλήσεις και ευκαιρίες ανάλογα με τον τύπο/κλάδο των ΜΜΕ και, συνεπώς, οι παρεμβάσεις πολιτικής θα πρέπει να γίνουν στη βάση αυτής της «διαφορετικότητας».
- Η **ετερογένεια των ΜΜΕ**, η οποία επιβεβαιώνεται και βιβλιογραφικά, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη για την δημιουργία **αποδοτικών πολιτικών ενίσχυσης**, ιδιαίτερα στην μετά-πανδημική εποχή.
- Ο συνδυασμός πολιτικών ενίσχυσης και υποστήριξης θα πρέπει να μετατοπιστεί από την αρχική του εστίαση στην βραχυπρόθεσμη επιβίωση των ΜΜΕ, προς μια πιο **διαρθρωτική** και πιο μακροπρόθεσμη προσέγγιση, που θα βασίζεται στην προώθηση της ανανέωσης, της ετερογένειας και της ανάπτυξης των ΜΜΕ μέσω της καινοτομίας, της ψηφιακής ωριμότητας και της δικτύωσης

Συμπεράσματα

- Έμφαση στην ψηφιοποίηση των ΜΜΕ, ιδιαίτερα στην γρηγορότερη μετάβαση και υιοθέτηση τεχνολογικών καινοτομιών της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης (η ψηφιοποίηση ως παράγοντας ανάκαμψης και μετριασμού των επιπτώσεων της πανδημίας).
- οι φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού πρέπει να μετατοπίσουν μέρος της δραστηριότητάς τους προς την κατεύθυνση των τεχνολογικών καινοτομιών της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης καθώς τα στελέχη που θα επανδρώσουν τις επιχειρήσεις στο άμεσο μέλλον θα πρέπει να είναι κατάλληλα προετοιμασμένα.
- Είναι πολύ σημαντικό να υποστηριχθούν οι ΜΜΕ αναφορικά με την ανάπτυξη δομών και ικανοτήτων, προκειμένου να επιταχύνουν τις διαδικασίες της ψηφιακής ωριμότητάς τους.
- Η αξιοποίηση των κονδυλίων του ευρωπαϊκού μέσου ανάκαμψης Next Generation EU αποτελεί μια ευκαιρία ουσιαστικού μετασχηματισμού, η οποία προϋποθέτει κεντρικό σχεδιασμό και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.
- Θα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι τα μέτρα στήριξης είναι χωρίς αποκλεισμούς και απευθύνονται σε ευάλωτα τμήματα του πληθυσμού των ΜΜΕ.
- Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες αντιμετωπίζουν δυσκολίες προς την μετάβασή τους σε ανώτερα επίπεδα ψηφιακής ωρίμανσης.

Ευχαριστώ!!!

Ερωτήσεις
?